

(पारग). — 2) n. *Boot, Schiff* H. an. 4, 14. MED. K. 191.

तर्तव्य (von 1. तर्) adj. *transsundus, zupassiren*: कुनदिका MBa. 7, 4706. तर्द (तद्), तृपति, तृन्ते DñāṭUP. 29, 9. तृन्धि; तर्द; तर्दिष्यति und तर्त्स्यति P. 7, 2, 57. Vop. 14, 1. 11, 2; aor. अतर्दति, तर्दस्; तर्दानै; तृषा; *spalten, öffnen; freimachen*: वज्रेणा खान्यतृषान्दीनाम् RV. 2, 15, 3. 4, 19, 8. प्रुच्युषी अतृषान् गवांम् 1, 19. रिचिच्युः क्षाश्चित्तदुना 28, 5. तर्दानाः सिन्धवः तोदसा रजः प्र समुः 5, 53, 7. अतस्य श्लोको बधिरा तर्द कर्षी 4, 23, 8. *spalten, durchbohren, zerhamen*: तर्द तरसा विञ्जुर्वीणिः — तै-न्यानि देवराजस्य HARIV. 7621. 8073. 8105. 8865. रथानघोश्च रिपोस्तर्द शाखिना BHATT. 14, 108, 33. अतर्दिञ्चैव प्रुलेन कुम्भकर्षाः लवंगमान् 15, 36. 44. तर्त्स्यति बालवृद्धान् 16, 20, v. 1. भूतिं तृषामि यत्ताणाम् *spalten* so v. a. zu Grunde richten 6, 88. Nach dem DñāṭUP. verletzen, tödten und geringachten (v. l. essen). तर्द, तर्दति *verletzen, tödten* DñāṭUP. 3, 21. — Vgl. तुद्, तृदिल, त्रद. — desid. तितर्दिषति, तितृत्सति P. 7, 2, 57.

— अति 1) *spalten, trennen*: यन्मिं किं चतुषो हृदयस्य मनसो वार्ति-तृषम् VS. 36, 2. — 2) *durchdringen*: अति धन्वान्यत्यपस्तर्द AV. 7, 41, 1. 19, 32, 4.

— अनु *eröffnen, freimachen*: अतस्य धारा अनु तृन्धि पूर्वाः RV. 5, 12, 2. अन्वयो खान्यतृत्तम् 7, 82, 3. 1, 32, 1.

— अमि *spalten, öffnen; durch Öffnen frei machen, sich eröffnen, sich verschaffen*: इष्टकाम् Kāṭh. 22, 9. अन्वतममि यमोऽज्ञातृषात् RV. 2, 24, 4. उत्सम् 9, 110, 5. वीळी सतीरुमि धीरा अतृन्दन् 3, 31, 5. 6, 17, 1. 2. अमि गा इन्द्र तृन्धि 3, 8, 92, 5. Pāṇāv. Br. 6, 6. अन्वायम् Çat. Br. 2, 3, 9, 15. 14. माध्यंदिनं सवनम् Ait. Br. 6, 11. — desid.: अमि य ऊर्वं गोमैतं तितृत्सान् RV. 10, 74, 4.

— अत्र 1) *zerspalten, trennen* Kāṭh. 9, 11. अन्वतृषाः प्राणाः Çat. Br. 14, 1, 8, 33. — 2) *अत्रतृषाति* डन्डुभीन् nach dem Sch. so v. a. *verstummen lassen* (उपरमयति) Çāṅkh. Çr. 17, 17, 5. 6.

— आ *spalten, durchbohren; öffnen; trennen*: पुरा जत्रुभ्यं अतर्दः (P. 3, 4, 17) RV. 8, 1, 12. कर्षी Nid. 2, 4. 10, 41. शतातृषा कुम्भी Çat. Br. 12, 7, 2, 13. 9, 2, 3. Kauç. 83. TS. 5, 2, 3, 2. तस्मात्तदातृषात् (तद् sc. हधिरम्, अतृषात् *verwundet* sc. पुरुषात्) प्रैत रसो वृत्तादिवाक्तात् Bṛh. Ān. Up. 3, 9, 28 (Çat. Br.: अतृषात्; hiernach ist der Artikel अतृषा zu verbessern). med. *sich lostrennen*: प्राणो ह्येतत्स्वयमात्मन अतृत्ते Çat. Br. 7, 4, 9, 2. — Vgl. आतर्द (TS. Comm. 427, 5, 8), आतर्दन, स्वयमातृषा.

— उद् *aufspalten, durchschneiden*: तं पञ्चदशस्तोमो मध्यत उदृत्षात् TBa. 2, 2, 1. Kāṭh. 9, 11. 13, 3. — desid. उत्तितृत्सन् Kāṭh. 13, 3.

— नि *durchstechen, spalten*: डूर्दूर्दो जिह्वा नि तृषामि वचंसि च AV. 19, 32, 4. 5, 29, 4.

— परि *durchstechen, anspiessen*: परि तृन्धि पणानामारया हृदया कवे RV. 6, 53, 5. पक्कृतस्य परितृन्दति Çat. Br. 3, 8, 5, 8.

— प्र *anspiessen, anstecken*: पार्थत एवैन्त्काष्ठे प्रतृष्य अययेत् Çat. Br. 11, 7, 4, 3. 1, 8, 32. Kāṭh. Çr. 6, 7, 14. — Vgl. प्रतृद्.

— वि *einbohren, öffnen; durchbrechen; aushöhlen*: कः सप्त खानि वि तर्द शीर्षणि AV. 10, 2, 6 (vgl. TS. 5, 1, 9, 1). पराञ्चि खानि व्यतृषात्स्व-यंभुः Kāṭh. 4, 1. यदा लषा व्यतृषात् गृहं कृत्वा मर्त्यं देवाः पुरुषमाविशन् AV. 11, 8, 15. रुक्मः शतवितृषाः Çat. Br. 5, 4, 1, 13. 5, 4, 27. आसन्दी वितृषा 4, 4, 1. 12, 9, 4, 3. Kāṭh. Çr. 19, 3, 20. Kāṭh. 22, 7, 8. — caus. (फलकम्)

चतुर्धासिषु वितर्दयति Çāṅkh. Çr. 17, 1, 14.

— सम् 1) *durch eine Öffnung verbinden*: (उपरवान्) अदृषाया संतृ-न्दति, तस्मादिमे प्राणाः परः संतृषाः Çat. Br. 3, 5, 4, 14; vgl. Kāṭh. Çr. 8, 5, 11, 25. Kāṭh. 25, 9. *verbinden, aneinander befestigen*: त्रीणि प-लाशपलाशानि संतृष्य (°तृष्य Hdschr.) Çāṅkh. Çr. 4, 18, 5. फलकानि संतृष्युः (°तृष्युः Hdschr.) 17, 1, 9. यथा शङ्कुना सर्वाणि पर्षानि संतृष्यान्वयमोकारे-णा सर्वा वाक्संतृषा Kāṅd. Up. 2, 23, 4. — 2) *aushöhlen*: श्रोत्रमत्तरतः संतृषाम् Çat. Br. 11, 2, 8, 4. अयं पुरुष अतं संतृषाः 3, 5, 2, 7.

तर्द m. ein best. Vogel AV. 6, 50, 1. 2. तर्दपति (तर्द + पति) 8. — Vgl. *turdus*.

तर्द (von तर्द) Uṇādis. 1, 91. ein hölzerner Löffel AK. 2, 9, 34. H. 1024.

तर्दन् (wie eben) n. *Loch, Öffnung, Spalte*: युगस्य AV. 14, 1, 40. Kauç. 50, 76. (कृष्णाजिने) तर्दन्मुते Çat. Br. 3, 2, 2, 2. Kāṭh. Çr. 8, 1, 80, 7, 3, 20. नवतर्द (Thema), शत° 15, 5, 27.

तर्प (तृप, तृप्य), तृपति (in der klass. Sprache nicht zu belegen) Vop. 13, 4. तृपति (gar nicht zu belegen) DñāṭUP. 28, 24. Vop. 13, 4. तर्पति MBa. 14, 1040. तृपति (ep. auch med.) DñāṭUP. 26, 86; त-तर्प; ved. तातृपुम्, तातृषाणां; अतृपत् und अत्राप्सीत् P. 3, 1, 44. Vārti. अतृपति und अत्राप्सीत् Vop. 11, 4. 8, 76, 77; तर्पिष्यति (vgl. jedoch Kāṭh. 4, 8. aus Siddh. K. zu P. 7, 2, 10), तर्प्स्यति, त्रप्स्यति; अत्रप्स्यत् Ait. Up. 3, 3. fgg.; तर्पिता, तर्प्ता und त्रप्ता P. 6, 1, 59, Sch. 7, 2, 45, Sch.; तृत्. 1) *sich sättigen, satt werden; befriedigt werden*; mit gen. instr. oder loc. der Sache: (यत्र) सोमस्य तृपसिं RV. 8, 4, 12. तृप्या व्यंभुकी मर्दम् 45, 22. मन्ये भेजानो अमृतस्य तर्दं किरीण्यवर्षा अतृपं यदा वः AV. 3, 13, 6. RV. 2, 16, 6. 36, 4. 3, 12, 3. 4, 42, 2. VS. 7, 15. 8, 37. तादेवेदं तातृषाणा चरामि RV. 10, 95, 16. अत्रस्य Çat. Br. 10, 3, 8, 13. प्राशीन् चातृपत् BHATT. 15, 29. नाताप्सीद्विजयन् 48. अत्र तर्प्स्यति मासादाः 16, 29. अतृप्यन्तं च वेतालम् Kāṭh. 26, 287. मूलफलेन वा । दत्तेन मासं तृप्यन्ति विधिवत्पितरो नृणा-म् M. 3, 267. 270. यथा देवास्तथा विप्रा दक्षिणावमकृधनैः ततृपुः MBa. 2, 1305. तस्मिन्कि ततृपुर्देवास्तते यज्ञे ebend. नामिस्तृष्यति काष्ठानां नाप-गानां महेदधिः । नात्कः सर्वभूतानां न पुंसो वामलोचनाः 13, 2226. दद-ति प्रतिगृह्णति तर्पत्यथ जुह्वति 14, 1040. नात्मना तृप्यति नान्यस्मै ददा-ति TS. 2, 5, 3, 3. तृप्यति प्रज्ञया पशुभिः 44, 3. Kāṅd. Up. 5, 19, 2. अतृप्य-न्ब्राह्मणा धनैः Çat. Br. 13, 5, 4, 18. 1, 7, 2, 28. यस्य दर्शनाद्दृग् तृप्यति B. 1443. नैव तृप्यति हि दृशः Bṛh. P. 4, 11, 26. कथयस्व न हि तृप्यामि MBa. 1, 2205. सोमस्य बधमाचक्ष्व न हि तृप्यामि कथयतः 3, 686. 13, 2008. नातृप्यन्कथयतः पुनः पुनः Śāṅ. 7, 2. कस्तृप्यातीर्थपदे ऽभिधानात् Bṛh. P. 3, 5, 11, 10. गुडाकेशं प्रेतमाणाः — न चातृप्यत MBa. 3, 1781. नातृप्य-दृशने तेषाम् 4, 2320. पिबन्निव च नेत्राभ्यां नातृप्यत 1, 8892. fg. को नाम तृप्यन्नसवित्कथायाम् Bṛh. P. 4, 18, 14. कञ्चिन्नतदत्तानां कुञ्जराणां न तृप्यसे R. Goar. 2, 109, 27. को न तृप्यति वित्तेन Hit. II, 164. सर्वतः प्रति-गृह्णोयान् तु तृप्येत्स्वयं ततः er geniesse nicht selbst davon M. 4, 251. तृत् सति, befriedigt AK. 3, 2, 52. H. 426. M. 3, 251. तृत्स्तत्पिथितेन BHATT. 2, 82. फलानां तृत्: P. 2, 2, 11, Sch. रसेन तृत्ताः AV. 10, 8, 44. नित्यं तृत्ता गृहे यस्य देवा यज्ञेषु MBh. 3, 2247. यदा वर्षस्य तृत्: स्यात् Āçv. Çr. 2, 9. Çat. Br. 1, 4, 4, 2. 4, 2, 4, 32. 14, 9, 2, 2. संतोषाम्त्° Hit. I, 136. स्वागतेनामप-स्तृत्ता आसनेन शतक्रतुः । पितरः पादशीचेन अन्वायेन प्रज्ञापतिः Pāṇāv.